

© 2004 NVOG

Het copyright en de verantwoordelijkheid voor deze folder berusten bij de Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie (NVOG) in Utrecht. Leden van de NVOG mogen deze folder, mits integraal, onverkort en met bronvermelding, zonder toestemming vermenigvuldigen.

Folders en brochures van de NVOG behandelen verschillende verloskundige en gynaecologische klachten, aandoeningen, onderzoeken en behandelingen. Zo krijgt u een beeld van wat u normaliter aan zorg en voorlichting kunt verwachten. Wij hopen dat u met deze informatie weloverwogen beslissingen kunt nemen. Soms geeft de gynaecoloog u andere informatie of adviezen, bijvoorbeeld omdat uw situatie anders is of omdat men in het ziekenhuis andere procedures volgt.

Schriftelijke voorlichting is altijd een aanvulling op het gesprek met de gynaecoloog. Daarom is de NVOG niet juridisch aansprakelijk voor eventuele tekortkomingen van deze folder. Wel heeft de Commissie Patiëntenvoorlichting van de NVOG zeer veel aandacht besteed aan de inhoud. Dit betekent dat er geen belangrijke fouten in deze folder staan, en dat de meerderheid van de Nederlandse gynaecologen het eens is met de inhoud.

Andere folders en brochures op het gebied van de verloskunde, gynaecologie en voortplantingsgeneeskunde kunt u vinden op de website van de NVOG: www.nvog.nl, rubriek patiëntenvoorlichting.

Auteur: K.J. Schweizer

Redacteur: E.A. Bakkum

Bureauredacteur: Jet Quadekker

Illustraties: Mardeno Atlas

INHOUDSOPGAVE

In het kort

Waarom wordt u naar de gynaecoloog verwezen?

Hoe zien de geslachtsorganen er uit?

De inwendige geslachtsorganen (genitalia interna)

De uitwendige geslachtsorganen (genitalia externa)

Het gesprek (anamnese)

Het gynaecologische onderzoek

Algemeen

Het uitwendige onderzoek

Het inwendige onderzoek

In het kort

Het eerste bezoek aan de gynaecoloog begint met een gesprek waarin u uw klacht vertelt en de gynaecoloog u vragen stelt. Hierna volgt zo nodig een uitwendig en/of inwendig onderzoek van de geslachtsorganen.

Bij het uitwendig onderzoek voelt de gynaecoloog aan de buik en bekijkt hij of zij de uitwendige geslachtsorganen. Bij het inwendig onderzoek bekijkt de gynaecoloog met de spreider de schede en de baarmoedermond, en wordt inwendig gevoeld naar de baarmoeder, de eileiders en de eierstokken.

Waarom wordt u naar de gynaecoloog verwezen?

De meest voorkomende redenen zijn:

- o menstruatieproblemen, waaronder stoornissen in de cyclus, ruim bloedverlies of pijn bij de menstruatie (zie [Hevig bloedverlies bij de menstruatie](#))
- o een afwijkend uitstrijkje
- o buikpijn (zie [Chronische \(langdurige\) buikpijn bij vrouwen](#))
- o afwijkende afscheiding (zie [Seksueel overdraagbare aandoeningen \(SOA\) en eileiderontsteking](#))
- o ontsteking aan de geslachtsorganen (zie [Seksueel overdraagbare aandoeningen \(SOA\) en eileiderontsteking](#) en [Aandoeningen van de vulva](#))
- o afwijkingen aan of klachten van de uitwendige geslachtsorganen (zie [Seksueel overdraagbare aandoeningen \(SOA\) en eileiderontsteking](#) en [Aandoeningen van de vulva](#))
- o klachten die op een verzakking van de baarmoeder of schede duiden (zie [Bekkenproblemen bij vrouwen](#))
- o ongewild verlies van urine of ontlasting (zie [Bekkenproblemen bij vrouwen](#))
- o overgangsklachten (zie [Overgang](#))
- o bijzonderheden in de zwangerschap of bij de bevalling (zie [Zwanger! Algemene Informatie](#))
- o kinderwens, verminderde vruchtbaarheid (zie [NVOG, voorlichting, fertiliteit](#))
- o speciale vragen over anticonceptie (zie [Anticonceptie](#))
- o seksuele problemen (zie [Seksuele problemen bij vrouwen](#))

Hoe zien de geslachtsorganen er uit?

Figuur 1. De uitwendige geslachtsorganen (genitalia externa)

"U verwacht hier van ons een plaatje. In verband met een auteursrechtelijke onduidelijkheid, kunnen wij het nu niet tonen. Hiervoor onze excuses."

De huid rond de schede, de schaamlippen en de clitoris wordt samen de uitwendige geslachtsorganen genoemd. Een ander woord is vulva (zie [Aandoeningen van de vulva](#)).

De buitenste, grote schaamlippen (labia majora) (3a) zijn behaard.

De binnenste, kleine schaamlippen (labia minora) (3b) zijn onbehaard. Zij steken meestal meer naar buiten dan de grote schaamlippen.

Aan de bovenzijde van de binnenste schaamlippen bevindt zich de clitoris (1).

Tussen de binnenste schaamlippen bevindt zich de toegang tot de schede (vagina) (4). Net boven de ingang van de schede ligt de opening van de plasbuis (urethra) (2).

In de ingang van de vagina bevindt zich het maagdenvlies (hymen) of een restant hiervan.

Boven in de schede bevindt zich de baarmoedermond (cervix); dit is het onderste deel van de baarmoeder.

Figuur 2. De inwendige geslachtsorganen (genitalia interna)

"U verwacht hier van ons een plaatje. In verband met een auteursrechtelijke onduidelijkheid, kunnen wij het nu niet tonen. Hiervoor onze excuses."

De baarmoedermond (1) gaat over in de baarmoederhals. De smalle opening hierin is verbonden met de holte van de baarmoeder (2).

Baarmoeder, eierstokken (3) en eileiders (4) liggen in de buikholte en zijn dus niet zichtbaar. Ze zijn wel te voelen bij inwendig onderzoek en kunnen ook worden gezien met een echo.

Het gesprek (anamnese)

De gynaecoloog zal u meestal eerst vragen naar de reden van uw komst. Probeer uw klacht zo duidelijk mogelijk voor uzelf onder woorden te brengen, liefst al vóór het eerste bezoek. Meestal is het verstandig uw cyclus bij te houden en de data op te schrijven, zeker de dagen waarop de menstruaties de laatste maanden zijn begonnen.

De gynaecoloog zal u vervolgens vragen naar uw algehele gezondheid, naar bijzonderheden in uw familie, of u medicijnen gebruikt, en naar eventuele eerdere zwangerschappen en bevallingen. Ook kan hij of zij vragen stellen over seks. U hoeft zich hierbij niet te schamen; alles wat u bespreekt is vertrouwelijk. Zeker als er in het verleden iets vervelends is gebeurd op seksueel gebied, maar ook als u gewoon opziet tegen het gesprek of het onderzoek, kunt u dit aan de gynaecoloog vertellen.

Het gynaecologisch onderzoek

o Algemeen

"U verwacht hier van ons een plaatje. In verband met een auteursrechtelijke onduidelijkheid, kunnen wij het nu niet tonen. Hiervoor onze excuses."

Figuur 3. Houding in de gynaecologische stoel

1. baarmoeder
2. eierstok

U krijgt eerst de gelegenheid u uit te kleden. Uw bovenkleding en eventueel uw sokken kunt u gewoon aanhouden. Als de instructies niet duidelijk zijn, vraag er dan nogmaals naar.

Het onderzoek verloopt gemakkelijker met een lege blaas. Zorg er dus voor dat u geplast hebt.

Als u zich hebt uitgekleden kunt u op de gynaecologische stoel plaatsnemen. U ligt op uw rug met beide benen opgetrokken en gespreid, ondersteund door been- of voetsteunen. Belangrijk is dat u uw billen iets over de rand van de onderzoekbank schuift om de bekkenbodem zo goed mogelijk te ontspannen.

U kunt de gynaecoloog een spiegel vragen om zelf mee te kunnen kijken.

Het gynaecologisch onderzoek kan ook tijdens de menstruatie plaatsvinden.

o Uitwendig onderzoek

De gynaecoloog begint met het bekijken van de uitwendige geslachtsorganen. De schaamlippen worden gespreid en er wordt gekeken naar de huid rond de schede, de vorm en de ontwikkeling van de schaamlippen en de clitoris. Ook wordt gelet op de kleur, de beharing, en eventuele zwellingen of afwijkingen (zie [Aandoeningen van de vulva](#)).

o Inwendig onderzoek

Figuur 4. Inwendig onderzoek

"U verwacht hier van ons een plaatje. In verband met een auteursrechtelijke onduidelijkheid, kunnen wij het nu niet tonen. Hiervoor onze excuses."

Vervolgens brengt de gynaecoloog een spreider (speculum, eendenbek) naar binnen om de schede en de baarmoedermond te kunnen zien. De spreider is meestal voorverwarmd of wordt door de gynaecoloog onder de kraan verwarmd. Om het inbrengen van de spreider zo gemakkelijk mogelijk te laten verlopen is het belangrijk dat u de billen zover mogelijk over de rand van de stoel schuift en de benen open laat vallen.

Eerst worden de schaamlippen gespreid. Als u licht perst terwijl de spreider wordt ingebracht, opent de schede zich iets; het inbrengen doet dan in principe geen pijn.

Na het inbrengen wordt de spreider geopend. Zo kan de gynaecoloog de baarmoedermond beoordelen en zo nodig een uitstrijkje maken of een kweek afnemen. Het uitnemen van de spreider verloopt gemakkelijker als u licht perst en probeert te ontspannen.

Voor onderzoek van de inwendige geslachtsorganen worden een of twee vingers in de schede gebracht en wordt met de andere hand op uw buik gevoeld (vaginaal toucher). Dit doet bijna nooit pijn. Zo kan de gynaecoloog de ligging en de grootte van de baarmoeder en de eierstokken beoordelen en bij klachten de pijnlijke plek onderzoeken.

Na het gynaecologisch onderzoek kan er eventueel nog een echo gemaakt worden (zie [Echoscopie in de gynaecologie](#)).

Na het onderzoek kunt u zich weer aankleden. De gynaecoloog bespreekt met u wat hij of zij gevonden heeft en wat de volgende stappen kunnen zijn.